

Sygn. akt III Ns 599/21

POSTANOWIENIE

29 sierpnia 2023 r.

Sąd Rejonowy Szczecin-Centrum w Szczecinie III Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący: sędzia Sebastian Otto

Protokolant: sekretarz sądowy Katarzyna Zielińska

po rozpoznaniu 1 sierpnia 2023 r. w S.,

na rozprawie

sprawy z wniosku K. W.

przy udziale T. J., P. O., A. J.

o stwierdzenie nabycia spadku

stwierdza, że spadek po I. B., zmarłej w dniu 14 czerwca 2021 r. w S., która miała ostatnie miejsce zwykłego pobytu w S. przy ul. (...), na podstawie testamentu notarialnego sporządzonego w dniu 2 czerwca 2009 r. w Kancelarii Notarialnej notariusza D. P. w S., Repertorium A numer (...), otwartego i ogłoszonego w dniu 14 czerwca 2022 r., uzupełnionego testamentem notarialnym sporządzonym w dniu 14 marca 2014 r. w Kancelarii Notarialnej notariusza D. P. w S., Repertorium A numer (...), otwartego i ogłoszonego w dniu 14 czerwca 2022 r. nabyły w części po 1/2 wnuki:

- A. J. (syn K. i T.),

- P. O. (syn K. i G.);

ustala, że koszty postępowania każda ze stron ponosi we własnym zakresie;

nakazuje ściągnąć od wnioskodawczyni K. W. na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Rejonowego Szczecin – Centrum w Szczecinie kwotę 1 013,75 zł (tysiąc trzysta siedemdziesiąt pięć groszy) tytułem wydatków tymczasowo poniesionych przez Skarb Państwa.

Sędzia Sebastian Otto

Sygn. akt III Ns 599/21

UZASADNIENIE

postanowienia z dnia 29 sierpnia 2023 r.

K. W. wniosła o stwierdzenie, że spadek po I. B., zmarłej w dniu 14 czerwca 2021 r. w S. i tam mającej ostatnie miejsce zwykłego pobytu na podstawie testamentu sporządzonego w dniu 15 stycznia 1993 r. w formie aktu notarialnego nabyła K. W..

Jako uczestników postępowania wskazano: córkę spadkodawczyni T. J. i wnuki spadkodawczyni: P. O. i A. J..

Uczestnicy postępowania wnieśli o nabycie, że spadek po I. B. nabyli P. O. i A. J. w udziale po 1/2 na podstawie testamentu sporządzonego 2 czerwca 2009 r. przed notariuszem D. P. (Repertorium A

numer (...)). Na podstawie testamentu sporządzonego w dniu 14 marca 2014 r. przed notariuszem D. P. (Repertorium A numer (...)), I. B. ww. testament uzupełniła w ten sposób, że wydziedziczyła wnuczkę K. W..

K. W. podniosła zarzut nieważności testamentów sporządzonych przez I. B. w dniach 2 czerwca 2009 r. i 14 marca 2014 r., z powodu ich sporządzenia w stanie wyłączającym świadome i swobodne podjęcie decyzji i wyrażenie woli. W ocenie wnioskodawczyni nieważny jest nadto testament sporządzony przez spadkodawcę, który z powodu wieku i chorób osłabiających jego aktywność i siłę woli, nie jest w stanie przeciwstawić się naciskom i sugestiom osób trzecich, pod opieką których pozostaje. Nadto podniosła, że według jej wiedzy testamenty sporządzone w dniach 2 czerwca 2009 r. i 14 marca 2014 r. zostały przez spadkodawczynię odwołane – spadkodawczyni, miała zniszczyć wypisy aktów notarialnych obejmujących ww. testamenty w zamiarze ich odwołania.

Ustalenia faktyczne:

I. B., córka A. i J., zmarła w dniu 14 czerwca 2021 r.

I. B. w chwili śmierci była wdową.

I. B. pozostawiła: córkę T. J. i wnuki: P. O. i K. W., dzieci zmarłej (...) córki G. O..

A. J. jest synem córki spadkodawczyni T. J..

Nie toczyło się postępowania o uznanie T. J., K. W., P. O. i A. J. za niegodnych dziedziczenia po I. B..

Żaden ze spadkobierców nie zawierał z I. B. umowy o zrzeczenie się dziedziczenia po nim.

Nie toczyło się inne postępowanie spadkowe po I. B., nie sporządzono także aktu poświadczenia dziedziczenia po niej.

Dowód:

- odpis skrócony aktu zgonu I. B. k. 61, 80,
- odpis skrócony aktu urodzenia T. B. k. 78,
- odpis skrócony aktu małżeństwa T. J. k. 79,
- odpis skrócony aktu urodzenia P. O. k. 63,
- odpis skrócony aktu urodzenia A. J. k. 54,
- zapewnienia spadkowe K. W. k. 300,
- zapewnienia spadkowe T. J. k. 149,
- zapewnienia spadkowe P. O. k. 149,
- zapewnienia spadkowe A. J. k. 149.

15 stycznia 1993 r. I. B. sporządziła testament przed notariuszem D. K. (Repertorium A numer (...)). Do całości spadku powołała wnuczkę K. O., córkę K. i G., urodzoną (...)

Testament ten został otwarty i ogłoszony w dniu 14 czerwca 2022 r.

Dowód:

- testament z dnia 15.01.1993 r. k. 29,
- protokół otwarcia i ogłoszenia testamentu k. 146.

2 czerwca 2009 r. I. B. sporządziła testament przed notariuszem D. P. (Repertorium A numer (...)).

Testamentem tym I. B. odwołała w całości testament sporządzony w dniu 15 stycznia 1993 r. w formie aktu notarialnego przez D. K. notariusza w S., Repertorium A numer (...) (par. 1). Do całości spadku powołała wnuków: A. J., syna K. i T., urodzonego (...) oraz P. O., syna K. i G., urodzonego (...) w udziałach po 1/2 (par. 2).

Testament ten został otwarty i ogłoszony w dniu 14 czerwca 2022 r.

Dowód:

- testament z dnia 02.06.2009 r. k. 51,
- protokół otwarcia i ogłoszenia testamentu k. 147.

14 marca 2014 r. I. B. sporządziła testament przed notariuszem D. P. (Repertorium A numer (...)).

W par. 2 testamentu oświadczyła, że zmienia sporządzony przez siebie testament z dnia 2 czerwca 2009 r., sporządzony w Kancelarii Notarialnej notariusza D. P. za Repertorium A numer (...), uzupełniając jego treść w następujący sposób:

W paragrafie 2 dotychczas sporządzonego testamentu, dodaje zdanie drugie o następującym brzmieniu:

„I. B. wydziedzicza: wnuczkę K. W., córkę swojej zmarłej córki G. oraz K., urodzoną (...) w S., gdyż uporczywie narusza zasady współżycia społecznego, co przejawia się w tym, że:

- od lutego 2011 roku, zupełnie nie interesuje się losem spadkodawczyni, nie interesuje się jej zdrowiem, nie wspomaga jej w chorobie, w żaden sposób nie się z nią nie kontaktuje, nie odwiedza, nawet z okazji świąt, nie wspomaga jej finansowo, nie udziela w żaden sposób pomocy schorowanej babci, co miało miejsce również wcześniej, kiedy to po operacji raka piersi, którą spadkodawczyni przeszła 18 marca 2009 r. oraz po operacji żyłaków, którą spadkodawczyni przeszła 14 kwietnia 2009 r., nawet jej nie odwiedziła, nie udzieliła żadnej pomocy ani opieki, a

- w ostatnim czasie, wnosząc wnioski o stwierdzenie nabycia spadku w dniu 25 marca 2013 r roku po zmarłym w dniu 29 maja 2004 roku mężu spadkodawczyni, a swoim dziadku, i żądając otwarcia testamentu, w czasie posiedzeń Sądu i bezpośrednio przed nimi używała wobec niej słów, które bardzo ją zraniły i dotknęły, którymi poczuła się znieważona publicznie, bo wnuczka przy innych osobach, w tym przed Sądem, nazwała ją „kłamcą” oraz straszyla ją pozbawieniem mieszkania i koniecznością wyprowadzki, jak jej nie spłaci z tytułu spadku, czym w znacznym stopniu przyczyniała się do dalszego pogorszenia się zdrowia spadkodawczyni, czym w znacznym stopniu przyczyniała się do dalszego pogorszenia się zdrowia spadkodawczyni, która zaczęła chorować na serce”.

Testament ten został otwarty i ogłoszony w dniu 14 czerwca 2022 r.

Dowód:

- testament z dnia 14.03.2014 r. k. 52 – 53,
- protokół otwarcia i ogłoszenia testamentu k. 148.

(...) sporządzenia testamentów z dnia 2 czerwca 2009 r. i 14 marca 2014 r. wyszła od spadkodawczyni,

Wizyty u notariusza, na prośbę spadkodawczynie, umawiała jej córka T. J..

W dniu 2 czerwca 2009 r. przy sporządzeniu testamentu obecny był A. J..

Dowód:

- zeznania T. J. w charakterze strony k. 149.

- zeznania P. O. w charakterze strony k. 149.

- zeznania A. J. w charakterze strony k. 149.

I. B. leczyła się z powodu:

- chorób serca, nadciśnienia, kamicy, zalecono jej dietę cukrzycową – lata 2005, 2007,

- nowotworu piersi – operacja usunięcia piersi w marcu 2009 r.

- żylaków kończyn dolnych – kwiecień 2009 r. zabieg usunięcia żylaków,

- chorób oczu – od 2013 r. , w październiku 2014 r. zabieg usunięcia zaćmy obu oczu,

- zapalenie uchyłków jelita grubego od 2018 r. ,

- problemów gastrycznych – lata 2019 – 2020.

Dowód:

- zeznania K. W. w charakterze strony k. 300,

- zeznania T. J. w charakterze strony k. 149,

- zeznania P. O. w charakterze strony k. 149,

- zeznania A. J. w charakterze strony k. 149,

- dokumentacja medyczna k. 165 – 169, k. 178 – 192, k. 190 – 211, k. 215 – 297, k. 304

- 341, k. 358 – 381, k. 400 – 427,

I. B. nie leczyła się z powodu schorzeń psychicznych, neurologicznych, nie korzystała z pomocy psychologa. Była osobą świadomą, mieszkała sama. Dopiero po operacji usunięcia piersi zamieszkała z T. J.. Było to spowodowane trudnościami związanymi ze sprawowaniem opieki nad matką w jej mieszkaniu.

Dowód:

- zeznania T. J. w charakterze strony k. 149,

- zeznania P. O. w charakterze strony k. 149,

- zeznania A. J. w charakterze strony k. 149,

- zeznania T. J. w charakterze strony na piśmie k. 441 – 444.

Przyjmowane przez spadkodawczynię leki z powodu opisanych powyżej schorzeń nie powodowały stanu wyłączającego świadome powzięcie i wyrażenie woli. Brak bowiem w dokumentacji medycznej informacji o występowaniu

u spadkodawcy objawów niepożądanych przyjmowania leków, które mogłyby powodować utratę zdolności do świadomego testowania.

Dowód:

- opinia biegłego sądowego z zakresu farmacji A. Ż. k. 521 – 528.

Rozważania prawne:

Zgodnie z treścią przepisu art. 1025 § 1 k.c. sąd na wniosek osoby mającej w tym interes stwierdza nabycie spadku przez spadkobiercę. Notariusz na zasadach określonych w przepisach odrębnych sporządza akt poświadczenia dziedziczenia.

W świetle treści cytowanego przepisu legitymację do złożenia wniosku o stwierdzenie nabycia spadku ma każda osoba, która jest zainteresowana w wywołaniu skutków prawnych związanych z prawomocnym stwierdzeniem nabycia spadku, w szczególności skutków określonych w art. 1025 § 2 k.c. i 1027 k.c. W. spadkodawczyni K. W., jako powołana do spadku po I. B. z mocy testamentu, jest zatem uprawniona do żądania stwierdzenia nabycia spadku po niej.

Zgodnie z przepisem art. 922 § 1 k.c. prawa i obowiązki majątkowe zmarłego przechodzą z chwilą jego śmierci na jedną lub kilka osób stosownie do przepisów księgi niniejszej.

Przepis art. 924 k.c. stanowi, że spadek otwiera się z chwilą śmierci spadkodawcy, a spadkobierca nabywa spadek z chwilą otwarcia spadku (art. 925 k.c.). Powołanie zaś do spadku wynika, zgodnie z przepisem art. 926 § 1 k.c., z ustawy lub z testamentu.

Otwarcie spadku po I. B. nastąpiło w dniu 14 czerwca 2021 r.

Na wstępie wskazać należy, że stosownie do treści przepisu art. 670 k.p.c. zdanie pierwsze, sąd spadku bada z urzędu, kto jest spadkobiercą i stosownie do treści przepisu art. 677 k.p.c. stwierdza nabycie spadku przez spadkobierców, choćby były nimi inne osoby niż te, które wskazali uczestnicy. W postępowaniu o stwierdzenie nabycia spadku sąd związany jest wnioskiem jedynie co do osoby spadkodawcy, krąg uczestników tego postępowania oraz jego wynik – wyznaczają stosownie do wyników postępowania - przepisy ustawy.

Przepis art. 941 k.c. stanowi, że rozrządzić majątkiem na wypadek śmierci można jedynie przez testament. Zgodnie natomiast z art. 943 k.c. spadkodawca może w każdej chwili odwołać zarówno cały testament, jak i jego poszczególne postanowienia. Przepis art. 946 k.c. stanowi, że odwołanie testamentu może nastąpić bądź w ten sposób, że spadkodawca sporządzi nowy testament, bądź też w ten sposób, że w zamiarze odwołania testament zniszczy lub pozbawi go cech, od których zależy jego ważność, bądź wreszcie w ten sposób, że dokona w testamencie zmian, z których wynika wola odwołania jego postanowień. Odwołanie testamentu powoduje pozbawienie testamentu odwołanego skutków prawnych ("ubezskutecznienie" testamentu).

Spadkodawczyni sporządziła następujące testamenty:

w dniu 15 stycznia 1993 r. – w formie aktu notarialnego - w którym do spadku powołała wnuczkę K. W.,

w dniu 2 czerwca 2009 r. – w formie aktu notarialnego - w którym odwołała testament z dnia 15 stycznia 1993 r. i do spadku powołała wnuki: A. J. i P. O. w udziale po 1/2 , ,

w dniu 14 marca 2014 r. – w formie aktu notarialnego - w którym oświadczyła, że uzupełnia testament sporządzony w dniu 2 czerwca 2009 r., w ten sposób, że wydziedzicza K. W..

Materiał dowodowy sprawy dał podstawy do ustalenia, że podstawę powołania do spadku po I. B. stanowi testament sporządzony w formie aktu notarialnego w dniu 2 czerwca 2009 r., uzupełniony testamentem sporządzonym w formie aktu notarialnego w dniu 14 marca 2014 r.

Materiał dowodowy sprawy nie dał podstaw do ustalenia, że przedmiotowy testament jest nieważny z przyczyn wskazanych w przepisie art. 945 par. 1 k.c. Przepis ten stanowi, że testament jest nieważny, jeżeli został sporządzony:

w stanie wyłączającym świadome albo swobodne powzięcie decyzji i wyrażenie woli,

pod wpływem błędu uzasadniającego przypuszczenie, że gdyby spadkodawca nie działał pod wpływem błędu, nie sporządziłby testamentu tej treści,

pod wpływem groźby.

Istota oraz zakres wady oświadczenia woli wskazanej w art. 945 § 1 pkt 1 k.c. pokrywają się z wadą unormowaną w art. 82 k.c., przewidującym regulację ogólną. Różnica polega na tym, że w art. 82 k.c. zawarto otwarty katalog przyczyn powodujących powstanie powyższych stanów, natomiast w art. 945 § 1 pkt 1 k.c. brak jest takiego przykładowego wyliczenia. Powód wyłączenia świadomości albo swobody w powzięciu decyzji i wyrażeniu woli może być zatem całkowicie dowolny. Przyjęte rozwiązanie służy ochronie spadkodawcy i ma na celu zapewnienie mu w możliwie najszerszym zakresie swobody testowania. Powyższe stany mogą mieć charakter trwały, wynikający w szczególności z niedorozwoju umysłowego lub choroby psychicznej, jak i przejściowy, wywołany przemijającymi zaburzeniami czynności psychicznych, spowodowanymi np. upojeniem alkoholowym, zażyciem narkotyków lub innych substancji psychotropowych, hipnozą czy też wysoką gorączką.

Sformułowanie art. 945 § 1 pkt 1 k.c. wskazuje, że wada oświadczenia woli określona w tym przepisie obejmuje dwa różne stany faktyczne, które mogą występować samodzielnie. Stan wyłączający świadome powzięcie decyzji i wyrażenie woli charakteryzuje się brakiem rozeznania, niemożnością zrozumienia posunięć własnych i innych osób, niezdawaniem sobie sprawy ze znaczenia i skutków własnego postępowania. Oświadczenie woli testatora jest swobodne, jeżeli spadkodawca nie kieruje się motywami intelektualnymi lub pobudkami uczuciowymi, mającymi charakter chorobowy, nie pozostaje pod dominującym wpływem czyjejkolwiek sugestii i zachowuje wewnętrzne poczucie swobody postępowania. Podmiot będący w stanie braku swobody rozpoznaje wprawdzie sens własnego lub cudzego zachowania, lecz pod wpływem negatywnego oddziaływania pewnych czynników psychicznych następuje u niego wyłączenie możliwości kierowania swym postępowaniem, w tym podejmowania swobodnej decyzji. W judykaturze wskazano, że sugestie osób trzecich nie wyłączają swobody powzięcia decyzji, gdyż w przeciwnym wypadku niemal każde oświadczenie woli dotknięte byłoby przedmiotową wadą, rzadko bowiem człowiek działa zupełnie swobodnie. Mając jednak na celu ochronę swobody testowania, przyjmuje się, że testament będzie sporządzony w stanie wyłączającym swobodne podjęcie decyzji i wyrażenie woli, jeżeli choroba, ogólny stan zdrowia lub wiek doprowadziły do takiego osłabienia aktywności i siły woli spadkodawcy, że nie jest on zdolny, mimo posiadania świadomości, do przeciwstawienia się wpływom zewnętrznym w postaci sugestii lub nacisków osób trzecich, a zwłaszcza podmiotów, pod których wyłączną opieką pozostaje, nalegających na rozrządzenie majątkiem na wypadek śmierci w określony sposób.

Dokonanie oceny, czy testator, sporządzając testament, był w stanie wyłączającym świadome albo swobodne podjęcie decyzji i wyrażenie woli, czy też działał z rozeznaniem, samodzielnie i niezależnie od wpływu ze strony osób trzecich, jest utrudnione, ponieważ następuje po śmierci oświadczonego oraz wymaga posiadania wiedzy specjalistycznej. Z zeznań uczestników przesłuchanych w charakterze strony wynikało jednoznacznie, że spadkodawczyni nie leczyla się u psychiatry, psychologa ani u neurologa. Brak zatem jakiegokolwiek dokumentacji medycznej, która pozwoliłaby na poczynienie ustaleń faktycznych co do stanu zdrowia spadkodawczyni w kontekście zdolności testowania przez lekarza z zakresu psychiatrii lub neurologii. W okresie istotnym z punktu widzenia oceny jej stanu zdrowia z punktu widzenia zdolności testowania, tj. przed 2 czerwca 2009 r. i po tej dacie do 14 marca 2024 r., spadkodawczyni leczyla się z powodu chorób serca, bólów kręgosłupa, w 2009 r. przeszła dwa zabiegi operacyjne: usunięcia

piersi z powodu nowotworu (19 marca 2009 r.) i usunięcia żylaków kończyn dolnych (kwiecień 2009 r.) oraz z powodu chorób oczu – w 2014 r. zabiegi usunięcia zaćmy z obu oczu. Powyższe fakty wynikają jednoznacznie z dokumentacji medycznej, o wydanie której Sąd wystąpił po ustaleniu z wnioskodawczynią i uczestnikami placówek medycznych, w których spadkodawczyni się leczyła. W dokumentacji tej brak jakichkolwiek adnotacji o zaburzeniach sfery zdrowia psychicznego spadkodawczyni. W dokumentacji z leczenia onkologicznego przy przyjęciu do szpitala odnotowano, że spadkodawczyni pozostaje w dobrym kontakcie logicznym. Podobnie przy przyjęciu do szpitala w celu przeprowadzenia zabiegu usunięcia żylaków. Uczestnicy nie zauważyli u spadkodawczyni żadnego ograniczenia świadomości, czy zdolności do samodzielnej egzystencji. Wymagała jedynie większej opieki po zabiegach operacyjnych. Wnioskodawczyni przesłuchana w charakterze strony również nie wskazywała, aby w istotnym z punktu widzenia oceny zdolności testowania spadkodawczyni okresie, logiczny kontakt z nią był utrudniony. Podnosiła jedynie, że wbrew zapisom zawartym w testamencie z dnia 14 marca 2014 r. utrzymywała częsty kontakt z babcią i udzielała jej opieki. Stąd też ustalenia co do stanu świadomości swobody przy sporządzaniu ww. testamentu Sąd mógł poczynić mając na uwadze jedynie wpływ, jaki mogły mieć na stan zdrowia wnioskodawczyni przyjmowane przez nią leki. Dlatego Sąd dopuścił w celu stwierdzenia powyższego faktu dowód z opinii biegłego sądowego z zakresu farmacji A. Ż.. Na jej podstawie Sąd ustalił, że przyjmowane przez spadkodawczynię leki z powodu schorzeń opisanych w dokumentacji medycznej nie powodowały stanu wyłączającego świadome powzięcie i wyrażenie woli, a zatem sporządzając testament w dniu 2czerwca 2009 r. i 14 marca 2014 r. nie działała w stanie wyłączającym świadome albo swobodne powzięcie decyzji i wyrażenie woli w rozumieniu art. 495 par. 1 pkt 1 k.c. Brak bowiem w dokumentacji medycznej informacji o występowaniu u spadkodawcy objawów niepożądanych przyjmowania leków, które mogłyby powodować utratę zdolności do świadomego testowania. Stąd też dopuszczenie dowodu z opinii biegłego sądowego z zakresu psychiatrii i neurologii jest niemożliwe. Nie ma bowiem materiału dowodowego w postaci dokumentacji medycznej, która podlegałaby ocenie biegłego. Dowód z opinii biegłego nie służy ustaleniu faktów istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy, ale ma na celu udzielenie sądowi wyjaśnień w kwestiach wymagających wiadomości specjalnych. To strony mają wykazywać fakty, z których wywodzą skutki prawne, a zadaniem biegłego jest naświetlenie wyjaśnianych okoliczności z punktu widzenia wiadomości specjalnych przy uwzględnieniu zebranego w toku procesu i udostępnionego materiału dowodowego. K. W., która podniosła zarzut nieważności testamentu z powodu braku zdolności testowania, nie przedstawiła żadnego dowodu, z którego wynikałby fakt wskazujący na jakiegokolwiek ograniczenia zdrowia psychicznego spadkodawczyni, biegli z zakresu psychiatrii i neurologii nie mają zatem żadnego materiału, który mogliby ocenić z punktu widzenia wiadomości specjalnych. Biegły z zakresu farmacji ocenił bowiem, że przyjmowane leki, z uwagi na brak w dokumentacji medycznej informacji o ich negatywnym wpływie na stan zdrowia psychicznego spadkodawczyni, nie skutkowały wyłączeniem świadome albo swobodne powzięcie decyzji i wyrażenie woli.

Okoliczności sporządzenia testamentów na korzyść uczestników P. O. i A. J. nie dają podstaw do ustalenia, że w chwili ich sporządzania spadkodawczyni znajdowała się pod wpływem sugestii uczestników. Po pierwsze wskazać należy, że nie sposób wywieść faktu braku swobody testowania z tego, że spadkodawczyni nie informowała K. W. o odwołaniu testamentu z 15 stycznia 1993 r. sporządzonego na jej korzyść i sporządzeniu kolejnych testamentów, w których powołała innych spadkobierców i wydziedziczyła wnioskodawczynię. Nie miała bowiem takiego obowiązku. Wskazać przy tym należy, że wnioskodawczyni nie została również poinformowana o testamencie z 15 stycznia 1993 r. Informację i jego istnieniu powzięła w 2013 r. od pracownika Wydziału Ksiąg Wieczystych Sądu Rejonowego Szczecin – Prawobrzeże i Zachód w Szczecinie, który dokument ten przechowywał. Również i sporządzenie po upływie kilku lat kolejnego testamentu, w którym spadkodawca złożył oświadczenie o wydziedziczeniu wnioskodawczyni nie budzi wątpliwości Sądu. Ustawodawca nie ogranicza spadkodawcy co do ilości sporządzanych testamentów. Również i fakt umówienia wizyty u notariusza jak i obecność powołanego do spadku spadkobiercy w chwili sporządzania testamentu nie przesądza jeszcze o istnieniu jakichkolwiek nacisków na spadkodawczynię. K. W., przesłuchana w charakterze strony, zeznała, że utrzymywała bliski kontakt z babcią, dzwoniła do niej kilka razy dziennie, odwiedzała ją kilka razy w tygodniu, przynosiła posiłki. Miała mieć z babcią bardzo dobry kontakt. Nie wskazała w swoich zeznaniach, aby spadkodawczyni skarżyła się jej na jakiegokolwiek naciski ze strony uczestników na sporządzenie testamentu i jego treść. Wskazywała jedynie, że T. J. i jej małżonek mieli mieć do niej negatywny stosunek wyrażający się w tym, że mieli ja w obecności babci „wyzywać”. Skoro, jak zeznała, miała z babcią bardzo dobry kontakt, wątpliwe jest, aby nigdy nie

skarżyła się na to, że córka i pozostałe wnuki wywierają na nią presję co do sporządzenia testamentu na jej korzyść. Wnioskodawczyni nie wykazała zatem, że testamenty z dnia 2 czerwca 2009 r. i 14 marca 2014 r. zostały sporządzone pod wpływem nacisków i sugestii osób trzecich, pod opieką których spadkodawczyni pozostawała, którym to naciskom i sugestiom nie była się w stanie przeciwstawić.

Przepis art. 946 k.c. stanowi, że odwołanie testamentu może nastąpić bądź w ten sposób, że spadkodawca sporządzi nowy testament, bądź też w ten sposób, że w zamiarze odwołania testament zniszczy lub pozbawi go cech, od których zależy jego ważność, bądź wreszcie w ten sposób, że dokona w testamencie zmian, z których wynika wola odwołania jego postanowień. Wnioskodawczyni nie wykazała, aby spadkodawczyni zniszczyła wypisy z aktów notarialnych obejmujących testamenty z dnia 2 czerwca 2009 r. i 14 marca 2014 r. i tym samym, aby testamenty te skutecznie odwołała.

Zgodnie z art. 947 k.c. jeżeli spadkodawca sporządził nowy testament nie zaznaczając w nim, że poprzedni odwołuje, ulegają odwołaniu tylko te postanowienia poprzedniego testamentu, których nie można pogodzić z treścią nowego testamentu. Zgodnie natomiast z art. 948 k.c.:

§ 1. Testament należy tak tłumaczyć, ażeby zapewnić możliwie najpełniejsze urzeczywistnienie woli spadkodawcy.

§ 2. Jeżeli testament może być tłumaczony rozmaicie, należy przyjąć taką wykładnię, która pozwala utrzymać rozrządzenia spadkodawcy w mocy i nadać im rozsądną treść.

W dniu 2 czerwca 2009 r. spadkodawczyni sporządziła w formie aktu notarialnego testament, w którym odwołała poprzedni testament z dnia 15 stycznia 1993 r. i powołała do spadku wnuków A. J. i P. O. po połowie. Następnie 14 marca 2014 r. złożyła – w formie aktu notarialnego – oświadczenie zatytułowane „Zmiana testamentu Testament z wydziedziczeniem”, w którym oświadczyła, że zmienia sporządzony przez siebie testament z dnia 2 czerwca 2009 r. (...) uzupełniając jego treść w następujący sposób: w par. 2 dotychczas sporządzonego testamentu dodaje zdanie drugie o następującym brzmieniu (...), z którego wynika, że wydziedzicza wnuczkę K. W. z przyczyn szczegółowo opisanych w tym dokumencie.

Wolą spadkodawczyni było zatem powołanie do spadku wnuków A. i P. oraz wydziedziczenie wnuczki K. W.. Testament z dnia 15 stycznia 1993 r. został skutecznie odwołany

Podstawę dziedziczenia po I. B. stanowi zatem testament notarialny z dnia 2 czerwca 2009 r. , uzupełniony testamentem notarialnym z dnia 14 marca 2014 r.

Z powyższych względów Sąd w punkcie I postanowienia stwierdził, że spadek po I. B., zmarłej w dniu 14 czerwca 2021 r. w S., która miała ostatnie miejsce zwykłego pobytu w S. przy ul. (...), na podstawie testamentu notarialnego sporządzonego w dniu 2 czerwca 2009 r. w Kancelarii Notarialnej notariusza D. P. w S., Repertorium A numer (...), otwartego i ogłoszonego w dniu 14 czerwca 2022 r., uzupełnionego testamentem notarialnym sporządzonym w dniu 14 marca 2014 r. w Kancelarii Notarialnej notariusza D. P. w S., Repertorium A numer (...), otwartego i ogłoszonego w dniu 14 czerwca 2022 r. nabyły w części po 1/2 wnuki:

- A. J. (syn K. i T.),

- P. O. (syn K. i G.).

Stan faktyczny w zakresie okoliczności istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy Sąd ustalił na podstawie dokumentów, co do prawdziwości i wiarygodności których nie powziął zastrzeżeń oraz na podstawie dowodu z zapewnień spadkowych i zeznań złożonych przez wnioskodawczynię i uczestników w charakterze strony, które uznał za wiarygodne.

Ustalenia faktyczne co do okoliczności wymagających wiadomości specjalnych, tj. wpływu przyjmowanych przez spadkodawczynię leków na zdolność testowania, Sąd poczynił na podstawie opinii biegłego sądowego z zakresu farmacji A. Ż.. Wnioskodawczyni ani uczestnicy nie wnosili zarzutów do opinii. Biegła sporządziła opinię zgodnie

z treścią postanowienia dowodowego w tym przedmiocie, a opinia ta nie zawiera braków ani sprzeczności. Istotne zaś okoliczności dotyczące jej przedmiotu, ustalone na podstawie załączonej do akt dokumentacji medycznej spadkodawczyni są przedstawione w sposób nie budzący wątpliwości. Stąd też, Sąd mając na uwadze, że opinia została sporządzona zgodnie ze zleceniem, a także że jej treść wskazuje, że twierdzenia i wnioski biegłego znajdują oparcie w materiale dowodowym sprawy i nie stoją w sprzeczności z zasadami logiki, uznał opinię za przydatną do poczynienia ustaleń faktycznych w sprawie.

Sąd pominął wnioski dowodowe zgłoszone przez wnioskodawczynię, tj. wniosek o przeprowadzenie dowodu z opinii biegłych psychiatry, neurologa na okoliczność ustalenia zdolności testowania, wniosek o przeprowadzenie dowodu z uzupełniającej ustnej opinii biegłego farmaceuty, uzupełniającego przesłuchania uczestniczki T. J., zeznań notariusza i pracowników kancelarii notarialnej, ponieważ w okolicznościach faktycznych sprawy zmierzały one jedynie do przedłużenia postępowania. Powyżej Sąd wyjaśnił przyczyny, z powodu których ustalenia faktyczne co do zdolności testowania spadkodawczyni poczynił na podstawie opinii biegłego sądowego z zakresu farmacji. Uczestniczka T. J. przyznał, że to ona, na prośbę spadkodawczyni umawiała notariusza, a podczas sporządzania testamentu w dniu 2 czerwca 2009 r. w kancelarii notarialnej wraz ze spadkodawczynią był uczestnik A. J.. W ocenie Sądu twierdzenia podniesione przez wnioskodawczynię nie uzasadniały dopuszczenia kolejnych dowodów na okoliczność tego kto umawiał wizyty u notariusza i kto był obecny podczas czynności notarialnej.

Zasady orzekania o kosztach postępowania nieprocesowego zostały unormowane w przepisie art. 520 § 1 – 3 k.p.c. Zgodnie z treścią przepisu art. 520 § 1 k.p.c. każdy uczestnik ponosi koszty postępowania związane ze swym udziałem w sprawie. Zgodnie natomiast z § 2 tego przepisu, jeżeli jednak uczestnicy są w różnym stopniu zainteresowani w wyniku postępowania lub interesy ich są sprzeczne, sąd może stosunkowo rozdzielić obowiązek zwrotu kosztów lub włożyć go na jednego z uczestników w całości. To samo dotyczy zwrotu kosztów postępowania wyłożonych przez uczestników. Jeżeli natomiast interesy uczestników są sprzeczne, sąd może włożyć na uczestnika, którego wnioski zostały oddalone lub odrzucone, obowiązek zwrotu kosztów postępowania poniesionych przez innego uczestnika. Przepis powyższy stosuje się odpowiednio, jeżeli uczestnik postępował niesumiennie lub oczywiście niewłaściwie (§ 3 k.p.c.).

Wedle zasady wyrażonej w przepisie art. 520 § 1 k.p.c. koszty postępowania nieprocesowego nie podlegają rozliczeniu pomiędzy uczestnikami tego postępowania, lecz każdy z uczestników ponosi koszty związane ze swoim udziałem w sprawie. Reguła ta doznaje ograniczeń, jeżeli uczestnicy są w różnym stopniu zainteresowani w wyniku postępowania lub interesy ich są sprzeczne (art. 520 § 2 k.p.c.), a także, gdy interesy uczestników są sprzeczne lub jeżeli uczestnik postępował niesumiennie lub oczywiście niewłaściwie (art. 520 § 3 k.p.c.). O sprzeczności interesów można mówić wówczas, gdy prowadzone postępowanie zbliżone jest do procesu w tym sensie, że uwzględnienie stanowiska jednego z uczestników powoduje pozbawienie określonych praw innych uczestników. Przykładowo można wskazać: sprawy o zasiedzenie (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 29 maja 2011 r., III CZ 27/11) czy zniesienie współwłasności, w których sporne jest uprawnienie do żądania zniesienia współwłasności, sprawy o stwierdzenie nabycia spadku, w których występuje spór co do ważności testamentu. W takich postępowaniach uczestnik, którego stanowisko procesowe nie zostało uwzględnione, w praktyce przegrywa sprawę. Sprzeczność interesów zachodzi także w sprawach z zakresu prawa rodzinnego, jeżeli wnioskodawca oczekuje uwzględnienia wniosku, a będący w opozycji uczestnik chce oddalenia takiego wniosku (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 25 sierpnia 2011 r., II CZ 55/11). Różny natomiast stopień zainteresowania wynikiem postępowania ma miejsce najczęściej w sprawach o dział spadku i zniesienie współwłasności, gdyż w sprawach tych zakres interesów poszczególnych uczestników jest uzależniony od wielkości ich udziałów, a także od innych roszczeń rozpoznawanych w sprawach tego rodzaju: roszczeń z tytułu posiadania rzeczy, pobranych pożytków, dokonanych nakładów czy spłaconych długów spadkowych.

W sprawie niniejszej, której przedmiotem było stwierdzenie nabycia spadku po I. B., nie zachodziła sprzeczność interesów wnioskodawczyni i uczestników postępowania. Nie zachodziła również taka sytuacja aby stopień zainteresowania wnioskodawcy i uczestników postępowania wynikiem sprawy był różny, a w szczególności aby wnioskodawczyni w większym stopniu była nim zainteresowana ze względu na zainicjowanie postępowania.

Mając powyższe na uwadze Sąd orzekł o kosztach postępowania, stosownie do treści przepisu art. 520 § 1 k.p.c. i ustalił, że każda ze stron ponosi koszty postępowania związane ze swoim udziałem w sprawie.

O kosztach sądowych, na które składa się kwota 1 013,75 złotych poniesiona przez Skarb Państwa – Sąd Rejonowy Szczecin – Centrum w Szczecinie na poczet wynagrodzenia biegłego sądowego z zakresu farmacji oraz zwrot wydatków poniesionych przez placówki medyczne na poczet kosztów sporządzenia kopii dokumentacji medycznej spadkodawczyni, Sąd orzekł na podstawie przepisu art. 113 par. 1 ustawy z dnia 28 lipca 2005 roku o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz. U. z 2020 roku, poz. 755 ze zm.). Sąd nakazał pobrać tą kwotę na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Rejonowego Szczecin – Centrum w Szczecinie od wnioskodawczyni, mając na uwadze, że wydatki z tego tytułu powstały w związku z postępowaniem dowodowym prowadzonym na jej wniosek.